Vėliau Pamėnkalnio g. 5, A. Smetonos g. 6 teritorija pateko į sklypą 1570. Dabartinė A. Smetonos gatvė nepažymėta XIX a. pabaigos, XX a. pradžios, 1936 ir 1939 m. Vilniaus miesto planuose. Greičiausiai ji suformuota po II Pasaulinio karo, kai buvo pastatytas kino teatras „Pergalė".

2001 m. žvalgomuosius archeologinius tyrinėjimus šalia esančiame sklype Pamėnkalnio g. 7/8 atliko K. Katalynas. Nustatyta, kad kultūrinis sluoksnis yra nuo 1,8 iki daugiau nei 2,8 m storio. Viename šurfų rastas nesuardytas kultūrinis sluoksnis, pagal radinius datuotas XVI a. I puse (žr. *ATL 2001 metais*, V., 2002, p. 189).

2005 m. Pamėnkalnio g. 7/8 atlikti archeologiniai tyrinėjimai ir žvalgymai (vadovas L. Girlevičius). Ištirtas apie 200 m² plotas, žvalgymai atlikti apie 750 m² plote. Fiksuotas 1,5–3,6 m storio XV(?)–XX a. datuojamas kultūrinis sluoksnis. Aptikta XIX a. datuotinų mūrinių pamatų fragmentų (žr. *ATL 2005 metais*, V., 2006, p. 338–339).

Žvalgomųjų tyrinėjimų metu Pamėnkalnio g. 5, A. Smetonos g. 6 iškasti 3 šurfai (du 2x2 m ir vienas 2x1,5 m dyžio). Iš viso ištirtas 10,5 m² plotas. Fiksuotas 1,79–3 m storio kultūrinis sluoksnis. Jame aptikti radiniai datuojami XVII–XX a.

Viršutiniuose sluoksniuose fiksuoti vidinio kiemo tvarkymo XX a. etapai. Fiksuotos šaligatvio plytelės, dirvožemiu padengtas asfalto sluoksnis, akmenų grindinio fragmentas. Giliau fiksuotas XIX a. pabaigos – XX a. pradžios kultūrinis sluoksnis, susiformavęs statant ir eksploatuojant dabar esančius pastatus. Kultūrinio sluoksnio apačioje fiksuotas XVII a. horizontas su gana gausiais radiniais.

Archeologiniai žvalgymai vykdyti kasant tranšėjas Pamėnkalnio g. 5, A. Smetonos g. 6 (60 m² plotas) ir Pamėnkalnio g. 3 (13 m² plotas). Iš viso žvalgytas 73 m² plotas. Žvalgymų metu fiksuoti XIX a. pabaiga – XX a. datuojami sluoksniai.

The field survey and evaluation at Pamėnkalnio St. 3 and 5 and at A. Smetonos St. 6

In 2008 a survey and evaluation was conducted at Pamėnkalnio St. 3 and 5 and at A. Smetonos St. 6. 10.5 m² were excavated (3 test pits) and 73 m² surveyed. A 1.79–3 m thick cultural layer containing 17th–20th-century finds was recorded.

Rytis Šiaulinskas

Žvalgomieji tyrinėjimai ir žvalgymai Šv. Stepono g. 31

2008 m. vykdyti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai ir archeologiniai žvalgymai Vilniaus senamiestyje (A1610K1), sklype Šv. Stepono g. 31, prieduobių, skirtų vandentiekio tinklų klojimui prastūmimo būdu, vietose. Be to, mechanizuoto kasimo darbų metu vykdyti archeologiniai žvalgymai.

Tyrinėtas sklypas yra Vilniaus senamiesčio 84 kvartalo teritorijoje. Iki 1940 m. ši miesto dalis vadinta Šv. Stepono priemiesčiu. Iki XIX a. Šv. Stepono gatvė vadinta Rūdininkų gatve. Tai buvo viena pagrindinių ir pirmiausiai užstatytų centrinių miesto gatvių tasų. Sklypas buvo vienoje iš valdų, kuri pagal 1790 m. priimtą miesto valdų numeraciją buvo žymima 1236 posesija. 7-ajame dešimtmetyje valda padalyta į 3 sklypus: Šv. Stepono g. 27, 29 ir 31. Prie Šv. Stepono gatvės, tarp dabartinių Punsko, Mindaugo ir Panerių gatvių

įrengta turgaus aikštė. Ilgame ir siaurame sklype Šv. Stepono g. 31, tarp Šv. Stepono ir Mindaugo gatvių, pastatai buvo statomi palei sklypo ribas, abiejose jo pusėse.

Žvalgomųjų archeologinių tyrinėjimų metu Šv. Stepono g. 31 ištirti 2 šurfai (iš viso 10,8 m² plotas). Fiksuotas 1,8–1,94 m storio kultūrinis sluoksnis. Jame aptikti radiniai datuojami XVI–XX a.

Šurfe 1 fiksuoti XIX a. pabaiga – XX a. pradžia datuojamas akmenų grindinys ir mūrinio pastato fragmentas. ***Šurfe 2*** fiksuotas XIX a. pabaigos – XX a. pradžios akmenų grindinys. Abiejuose šurfuose fiksuoti XVII–XVIII a. kultūriniai sluoksniai su gausiais radiniais. Šurfe 2 aptikti iš akmenų krauti pamatai. Tai greičiausiai vieno ar kelių nedidelių medinių pastatų pamatai. Pagal aplinkoje aptiktus radinius jie datuojami XVII–XVIII a. Šurfuose kultūrinio sluoksnio apačioje fiksuotas iki 12 cm storio horizontas su pavienėmis XVII a. keramikos šukėmis. Tai greičiausiai neintensyvaus apgyvendinimo (ariamų laukų) pėdsakai.

Archeologiniai žvalgymai vykdyti kasant dvi duobes (20,76 m² plote) sklype Šv. Stepono g. 31 ir šalia esančios Punsko gatvės važiuojamojoje dalyje. Žvalgymų metu fiksuoti XX a. datuojami kultūriniai sluoksniai.

The field survey and evaluation at Šv. Stepono St. 31

In 2008 a survey and evaluation was conducted at Šv. Stepono St. 31. 10.8 m² (2 test pits) were excavated and 20.76 m² surveyed. A 1.8–1.94 m thick cultural layer was recorded. Late 19th – early 20th-century stone paving and masonry wall fragments were discovered. 17th–18th-century cultural layers with abundant finds and stone foundations dating to the 17th–18th centuries were recorded.

Vitalija Veževičienė

Žvalgymai Vilniuje

K. Kalinausko ir J. Basanavičiaus gatvių sankirtoje, būsimo namo statybos vietoje žvalgytas 1400 m² plotas. Sklypas nepatenka į kultūros vertybės – Vilniaus senojo miesto vietos (A1610K) – teritoriją, tačiau jis yra vietinės reikšmės urbanistikos paminklo (UV70) teritorijoje. Užsakovui informavus archeologus apie žemės kasimo darbus, jie jau buvo pradėti. Didžiojoje sklypo dalyje žemės paviršius jau buvo nukastas, vietomis – daugiausiai R sklypo dalyje – iki 2 m gylio. Todėl žvalgymų tikslas buvo užfiksuoti esamą padėtį sklype bei prižiūrėti toliau vyksiančius darbus – įsitikinti, ar nėra susiformavusio archeologiškai vertingo kultūrinio sluoksnio, surinkti radinius.

Žemės kasimo darbų metu pasiektas 7 m gylis. Daugeliu atveju visoje užstatomoje teritorijoje iki 4,2 m gylio fiksuotas 5–6 horizontų kultūrinis sluoksnis. Įžemis sklype pasiektas 3,3–4,2 m gylyje. Aptikti horizontai priskiriami laikotarpiui nuo XIX a. pabaigos – XX a. pradžios, kai, remiantis istoriniais duomenimis, pastatytas 3 aukštų mūrinis namas, kuris II Pasaulinio karo metu buvo nugriautas. Sklypo R ir P dalyje aptiktos šio namo liekanos – pamatų ir vidaus sienų fragmentai. R dalyje aptikti pamatai orientuoti Š–P bei PR–ŠV kryptimi, P dalyje – R–V bei PR–ŠV kryptimi. Sklypo V dalyje aptikti krosnies fragmentai, datuojami XIX a. pabaiga – XX a. pradžia.

Kultūriniame sluoksnyje įvairiuose horizontuose aptikta XVI a. pabaigai – XX a. būdingų radinių (daugiausia buitinės keramikos ir stiklo šukių). Ankstyvi radiniai į tirtus horizontus pateko iš anksčiau suardytų kultūrinių sluoksnių (greičiausiai statant namą XIX a.